

HØYRE, KRISTELIG FOLKEPARTI OG VENSTRES FORSLAG
TIL

HANDLINGSPLAN 2021-2024
OG
BUDSJETT 2021
FOR FREDRIKSTAD KOMMUNE

(Endringer til kommunedirektørens forslag)

Forslag til innstilling økonomiplan 2021–2024 og årsbudsjett 2021

1. Med hjemmel i kommunelovens paragraf 14-3 og 14-4 vedtas Fredrikstad kommunes økonomiplan for perioden 2021–2024 og årsbudsjett for 2021 med netto utgiftsrammer fordelt på de enkelte tjenesteområder slik det framkommer i oversikten for driftsbudsjettet på side xx.
2. Investeringsbudsjettet for 2021 med finansiering vedtas slik det framkommer i investeringsoversikten på side xx og i vedlegg 1.
3. Kommunedirektøren gis fullmakt til å selge boliger som ikke anses egnet for den kommunale boligporteføljen. Netto salgsinntekt disponeres til å finansiere nye boliger.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å disponere inntekter fra forsikringsoppgjør og inntekter fra salg av utrangerte biler, maskiner og utstyr til å finansiere investeringer for anskaffelse av biler, maskiner og utstyr til samme formål.
5. Kommunale avgifter, egenbetaling og gebyrer fastsettes i samsvar med dokumentet «Egenbetalinger, gebyrer og betalingsbetingelser 2021».
6. Det godkjennes låneopptak på 913,3 millioner kroner for finansiering av investeringer i 2021. Rebudsjettering av investeringer fra 2020 vedtas i egen sak.
7. Investeringsstilskudd til Fredrikstad kirkelige fellesråd overføres netto (fratrasket merverdikompensasjon).
8. Det godkjennes låneopptak i Husbanken til videre utlån med inntil 250,0 millioner kroner for 2021. Rebudsjettering fra 2020 vedtas i egen sak.
9. Trekkrettigheter i bank på 150 millioner kroner kan benyttes for å overholde økonomiske forpliktelser i løpet av året.
10. Det godkjennes en ramme for leasingavtaler for utskifting av biler og andre mindre behov på inntil 10,0 millioner kroner for 2021.
11. Det godkjennes en ramme for leasing av el-sykler til ansatte på inntil 5,0 millioner kroner for 2021.
12. Det godkjennes en garantiramme på til sammen 15,0 millioner kroner til dekning av depositum og husleiegarantier ved NAV.
13. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta mindre justeringer i budsjetterte kalkulatoriske renter og avdrag og budsjetterte finansposter der avvik i framdriften av prosjektet fører til forsinket låneopptak.
14. Kommunedirektøren gis fullmakt til å foreta endringer i de økonomiske rammene mellom tjenesteområdene som følge av flytting av oppgaver og årsverk, samt å tilpasse disse endringene i hovedoversikter for drifts- og investeringsbudsjettet i henhold til de formelle forskriftene.
15. For selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, slam og feier skal eventuelle underskudd framføres til neste års selvkostberegning og dekkes over kommende års gebyrer.
16. Låneporteføljen til Fredrikstad kommune som framkommer i vedlegg 3 vedtas og legges til grunn for refinansieringer i 2021.
17. For eiendomsskatt gjelder:
 - 1.1 Det utskrives eiendomsskatt for 2021, i henhold til lov om eiendomsskatt av 6. juni 1975 § 3 a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - 1.2 Ved utskriving av eiendomsskatt for 2021 justeres gjeldende takster med 10 prosent, i henhold til eiendomsskattelovens §8A-4 om kontortaksering.
 - 1.3 Etter overgangsreglene i lov av 19.12.2017 utskrives eiendomsskatt på produksjonsutstyr og installasjoner. For 2021 utskrives skatten på 4/7-deler av differansen mellom eiendomsskattegrunnlagene for slikt utstyr for 2018 og 2019.
 - 1.4 Med de unntak som nevnt under i vedtakets pkt. 17.5, skal skatteøre i Fredrikstad kommune være 7,0 ‰ kfr. eiendomsskattelovens § 11.
 - 1.5 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 12 litra a skal «skatteøre for bustaddelen i eiedomar med sjølvstendig bustaddelar og fritidseiedomar være 4,0 ‰. I henhold til §8 A-2 vil skattegrunnlaget for bustader og fritidsbustader bli sett til verdet multiplisert med 0,7.

1.6 Det gis ikke bunnfradrag etter lov om eiendomsskatt § 11.2.ledd ved utskriving av eiendomsskatt for 2021.

1.7 Med hjemmel i eiendomsskattelovens § 7 fritas følgende eiendommer for eiendomsskatt:

- litra a, «Eigedomar åt stiftingar og institusjonar som tek sikte på å gagne ein kommune, eit fylke eller staten.
- litra b, Bygning som har historisk verdi, som er fredet gjennom fredningsvedtak jfr. lov om kulturminner.»

1.8 Eiendommer som spesifisert i eiendomsskattelovens § 5, er fritatt for eiendomsskatt. Eiendommer som blir drevet som gårdsbruk og skogsbruk, jf.§ 5h, skal svare eiendomsskatt for våningshuset og kårboligen med garasje og uthus og passende tomt. Eiendomsskatten svares etter samme satser som for andre boligeiendommer.

1.9 I henhold til §8 A-3 (2) «Det skal vere ei allmenn taksering i kommunen kvart tiande år». Alle eiendommer i Fredrikstad skal omtakseres med virkning fra 01.01.2022.

1.10 Ved utskriving av eiendomsskatt, taksering og klager over utskrevet eiendomsskatt, gjelder «Veiledende rammer og retningslinjer for taksering i Fredrikstad kommune i henhold til lov om eiendomsskatt».

1.11 Eiendomsskatten for 2021 betales i 4 årlige terminer. Eiendomsskatt for boliger og fritidsboliger betales med samme antall terminer som offentlige avgifter for øvrig.

1.12 Klager over utskriving av eiendomsskatt avgjøres av klageutvalget for eiendomsskattesaker oppnevnt av bystyret, jf. lov om eiendomsskatt §20.

18. Program #bærekraft25 legges til grunn for kommunens arbeid med utvikling, fornying, omstilling og kostnadsreduksjon i planperioden fram mot 2025. Program #bærekraft25 vil omfatte hele kommuneorganisasjonen, og innebære systematisk arbeid for å utvikle, foreslå og gjennomføre tiltak som skal sikre bærekraftig økonomi, tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling i Fredrikstad kommune. Åpenhet, medvirkning, samskaping og forankring hos både innbyggere, politikere og medarbeidere skal ligge til grunn for arbeidet.

19. Kommunedirektøren bes legge fram forslag til første budsjettrevidering innen utgangen av april 2021

INNLEDNING

Under valgkampen 2019 påtok Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre seg en felles forpliktelse til å arbeide for å gi Fredrikstad kommune en ny politisk kurs. Som en oppfølging av dette etablerte de tre partiene høsten 2019 et budsjettsamarbeid. De tre partiene legger med dette frem et felles forslag til budsjett for 2021 og handlingsplan for 2021 - 2024.

Fredrikstad kommune befinner seg på mange måter i en god situasjon. Byen er attraktiv som bosted, og vi har stor innflytting. Vi har et kreativt og energisk næringsliv, som blant annet kan ha mulighet til å ta en ledende rolle i utviklingen av sirkulær økonomi i Norge. Det er mye tilvekst og nyskapning i industrien i Fredrikstad.

Men samtidig ser vi at kommunen på helt sentrale nøkkelområder ikke har lyktes. Dette gjelder særlig på området arbeidsplassutvikling. Gang på gang ser vi at viktige bedrifter flytter ut av kommunen på grunn av mangel på arealer til utvikling. Utviklingen av nye næringsarealer går altfor sakte, samtidig som kommunen har omgjort viktige næringsarealer til boligformål.

Korona-pandemien rammer kommunen hardt, og skaper på kort sikt betydelig usikkerhet. Men svært mye av belastningen blir kompensert gjennom statlig støtte. Det underliggende bildet er at Fredrikstad kommune er Østfolds rikeste organisasjon, med kraftig inntektsvekst gjennom mange år. Det gir grunnlag for å skape en kommune med gode tjenester og store utviklingsmuligheter. Vi ønsker å gjøre Fredrikstad til innbyggernes kommune.

Det betyr at våre partier vil skape en mer åpen, lyttende og samhandlende kommune. Dette fordi vi mener at fornyelse og initiativ primært skjer nedenfra med rot i den gode viljen hos det skapende og engasjerte mennesket, i trygge og velfungerende hjem, i frivillige organisasjoner og lokale fellesskap, et rikt kulturliv og et samfunnsfokusert meningshetsliv. Aktivitetene i våre kirker er viktige ved sitt budskap, sine omsorgstjenester og sitt dialogarbeid.

1. HOVEDLINJENE I BUDSJETTET

Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti ønsker å gjøre **det viktigste først**.

Partiene erkjenner at det er mange områder hvor det er flott og viktig at kommunen deltar, men vi ønsker å fokusere på skole, helse og klima som våre prioriterte saker.

Som en samlet følge av koronasituasjonen og manglende økonomisk styring står Fredrikstad kommune overfor en alvorlig økonomisk krise. Det er sterkt bekymringsfullt at Fredrikstad kommune har forsømt oppfølgingen av de forbedringsmålene som ble satt i budsjett for 2020. Den økonomiske situasjonen kommunen står overfor krever klare valg og prioriteringer. Fredrikstad kommune prioriterer oppvekst og helse. Det økonomiske forbedringsarbeidet i tiden fremover skal gjenspeile dette, og bør fokusere på hvordan kommunens ansvar innenfor oppvekst og helse kan ivaretas på best mulig måte. Dette skal skje på en måte som ikke tar fokus bort fra arbeid med klimatiltak.

For planperioden frem til 2024 må alle øvrige kommunale ansvarsområder prioriteringsmessig underordnes oppvekst og helse. Kommunedirektøren må vurdere hvilke oppgaver kommunen kan kutte ut, hva som kan løses bedre i samarbeid med andre kommuner og hva som kan løses bedre i samarbeid med andre offentlige, frivillige eller private aktører. Investeringsbudsjettet gjennomgås med sikte på å identifisere prosjekter som kan gjennomføres i samarbeid med andre aktører, utsettes eller sløyfes. Vedlikehold og gjenbruk prioriteres fremfor nybygg. Det lages en plan for salg av kommunal bygningsmasse for å redusere gjeld. Ansettelsesstopp innføres for alle, eller for nærmere definerte stillingskategorier.

Våre tre partier ønsker å fokusere på innbyggernes behov, og legge til rette for at privat initiativ og engasjement skal komme fellesskapet til gode. Vi vil sette fokus på økt samarbeid på tvers av kommunegrensene, og i enda større grad legge til rette for at privat initiativ kan supplere det offentlige. Kommunen skal ha ansvaret for at tjenestene som leveres skal være gode, og sikre like muligheter for alle. Våre partier er imidlertid mindre opptatt av hvem som leverer tjenestene så lenge det sikrer bærekraft, kvalitet og økt valgfrihet for våre innbyggere.

2. KLIMA- OG MILJØARBEID

Verden står overfor store klima- og miljøutfordringer. Gjennom FNs globale bærekraftsmål og Parisavtalen har Norge forpliktet seg til kraftige kutt i klimagassutslipp, og regjeringen og Stortinget har fulgt opp med en egen klimalov, og svært ambisiøse klimamål for de neste tiårene. De tre partiene støtter dette, og mener vi i Fredrikstad må ta vår del av ansvaret i klimakampen. Fredrikstad kommunes vedtatte klimaplan er et godt styringsdokument for arbeidet i egen kommune. Vi ser også positivt på at Fredrikstad kommune nå innfører et klimabudsjett som styringsverktøy, og gjennom det siste året har våre tre partier aktivt vært med på å utvikle dette verktøyet videre. Det er viktig at målene i klimaplanen følges opp politisk, og med konkrete tiltak som virker.

Fredrikstad har mange muligheter i omleggingen til et grønnere og mer klimavennlig samfunn, blant annet et innovativt næringsliv. Satsningen på sirkulærøkonomi på Øra er én viktig brikke i dette. De tre partiene ønsker å støtte aktivt opp om næringer som vil satse og vokse i Fredrikstad, ikke minst innenfor sirkulær og grønn økonomi.

De tre partiene mener det er svært viktig å styrke vernet av dyrket og dyrkbar jord i kommunen, noe vi har et fokus på i vårt daglige politiske arbeid. Vi må bevare gode vilkår for landbruksnæringene, både i dag og i fremtiden. Landbruksnæringene er viktige i Fredrikstad kommune. Vi ønsker å styrke biologisk mangfold og legge til rette for vern og god tilgjengelighet til kommunens mange grønt- og naturområder. Vi har et forvalteransvar for våre etterkommere.

Vi mener Fredrikstad kommune må være en aktiv part i å kutte utslipp fra egen drift og egne anlegg. Samtidig mener vi kommunen skal legge til rette for at innbyggerne i Fredrikstad lett kan velge klima- og miljøvennlige alternativer i hverdagen. Det må derfor legges opp til tiltak som at det blir bedre tilrettelagt for å sykle, til avfallshåndtering og store grep som fortetting

og byutvikling. Vi støtter planene i bypakken for store og viktige utbedringer av samferdselssystemene og kollektivsystemet i Nedre Glomma, og vil arbeide konstruktivt for å få gjennomført tiltak.

ET FREMTIDSRETTET BUDSJETT

Dessverre har Fredrikstad kommune gjennom mange år ført en økonomisk politikk som gir kommunen begrenset økonomisk handlingsrom. De siste årene har vi sett stadig mer alarmerende tegn på økonomisk ubalanse i våre to viktigste sektorer, utdanning- og oppvekst og helse- og velferd.

Der blir den daglige driften i økende grad forstyrret av kortsiktige tiltak for innsparing. Vi er også bekymret for en utvikling hvor det kontinuerlig kuttet med ostepøl over hele organisasjonen. Det blir i det lange løp en utålelig belastning for kommunens ansatte. Derfor er det nødvendig å gjøre overordnede grep som skaper en langsiktig bærekraftig økonomi.

Skal vi sikre kommunens økonomiske fundament på lang sikt er arbeidsplassutvikling og næringsutvikling sentralt. Alt for mange i byen vår står utenfor arbeidslivet, og vi har en jobbskaping som dessverre ikke står i forhold til befolkningsøkningen. Det skal derfor legges til rette for arbeidsplasser ved å avskaffe eiendomsskatt på næringseiendommer, gjøre næringsarealer tilgjengelige og økte tempoet i kommunens saksbehandling.

Vi må ta tak i sosiale utfordringer tidlig. Derfor er tidlig innsats, fra barnehage, skole og i kulturlivet grunnleggende for å bygge et Fredrikstad for fremtiden. Sosiale utfordringer, altfor mange som faller utenfor fellesskapssamfunnet, psykisk sykdom, frafall i videregående skole, lavt utdanningsnivå og altfor mange utenfor arbeidslivet, kan best endres ved tidlig innsats i menneskers liv. Barn og unge skal møtes med omsorg, kvalitet og kompetanse. Vi synes det er trist at mange av kommunens innbyggere har daglig opphold i offentlige bygg som er helt nedslitte. Dette skjer etter mange år med manglende vedlikehold.

Byens innbyggere skal ha et godt liv og god helse i alle livets faser. Både som kommune og som enkeltmennesker har vi ansvar for mennesker som ikke klarer seg selv. Vi har ansvar for å legge til rette for at innbyggerne opplever god livskvalitet og vi skal forebygge ensomhet. Kirken, idrettsorganisasjonene og andre frivillige aktører er viktige medspillere for kommunen i arbeidet med mellommenneskelige utfordringer i nærmiljøet.

Eldre bør få bo i eget hjem så lenge de vil og kan og bør fritt få velge mellom offentlige og private tilbydere. Fritt brukervalg er viktig. Kommunen må styrke sitt heldøgns omsorgstilbud både innenfor og utenfor institusjon, samt gjennomføre en utvidet satsing på fleksible boformer. Vi mener kommunen bør ta en mer aktiv rolle i å stimulere til mer variert boligutvikling i Fredrikstad, ikke minst innenfor helse- og omsorgsfeltet. Men også boliger for unge og personer med funksjonsnedsettelse må være en viktig del av planene når byen skal videreutvikles.

En plan for omstilling

Fredrikstad kommune har hatt en sterk inntektsvekst gjennom mange år. Likevel har de kommunale budsjettene vært preget av lite handlingsrom, kortsiktige kostnadskutt, små marginer og sterkt økende gjeldsvekst.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker en annen økonomisk kurs. En gammel regel for god økonomistyring er å sette tæring etter næring. Fredrikstad kommune må skape seg selv et større økonomisk handlingsrom ved å redusere veksten i kostnader. En større andel av inntektene må budsjetteres som overskudd, til oppbygging av fond og til nedbygging av gjeld. Kommunen må også gjøre seg mindre avhengig av å velte sine økonomiske problemer over på innbyggerne i form av en stadig økende eiendomsskatt.

Vi ser med tilfredshet at kommunedirektøren varsler et offensivt omstillingsprogram med merkelappen #bærekraft25. I det fireårsperspektivet som handlingsplanen representerer bør programmet ha som mål å øke kommunens økonomiske handlingsrom med 3-400 MKR. Etter våre partiers syn bør den økonomiske omstillingen ha både et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. På kort sikt må det gjøres en kraftanstrengelse for å bringe balanse i økonomien, og dermed etablere en vesentlig del av det økonomiske handlingsrommet som er påkrevet. Samtidig bør det utvikles en kultur omkring løpende kostnadsforbedringer – på for eksempel én prosent av omsetning hvert år – gjennom en stadig strøm av mindre forbedringsprosjekter.

Omstilling dreier seg også om prioritering. Det kan ikke være slik at all kommunal aktivitet er like viktig.

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre foreslår en plan basert på følgende hovedgrep:

✓ Vi venter fortsatt på å se hvilke økonomiske mål kommunedirektøren vil sette for sitt økonomiske forbedringsarbeid. Som et uttrykk for forventning om at en del av målet vil være et langsiktig, kontinuerlig forbedringsarbeid innarbeider vi en driftsforbedring på én prosent per år av omsetning gjennom handlingsplanperioden – med start fra og med 22.

✓ Fredrikstad kommune behandlet i 2020 spørsmålet om et eventuelt salg av Feas A/S. Høyre og KrF stemte for salg, mens Venstre stemte imot. I budsjett for 2021 legges til grunn et salg av Feas, i tråd med flertallssynet hos samarbeidspartiene. Salgsgevinsten budsjetteres til 600 MKR; et beløp som i sin helhet plasseres på et langsiktig investeringsfond. For handlingsplanperioden budsjetteres en årlig avkastning på 40 MKR per år, halvparten av dette i 21, tilsammen 140 MKR i planperioden.

✓ Alle områder av kommunens virksomhet må gjennomgås for å få mer ut av hver krone vi har til disposisjon. En økt andel av kommunens ressurser må flyttes til det som er kommunens kjernevirksomhet:

- Oppvekst for barn og unge
- Omsorg og livskvalitet

- ✓ Det søkes tettere samarbeid med Sarpsborg kommune og andre kommuner, med tanke på å redusere kostnader og øke kvalitet. Det er særlig nærliggende å se på samarbeid om administrative funksjoner. Men også innenfor sentrale tjenesteområder kan det være aktuelt med samarbeid, for eksempel tekniske tjenester, krevende barnevernstjenester og spesialiserte velferdstjenester.
- ✓ Innkjøp er særlig et felt som åpenbart egner seg for samarbeid. Gevinster i innkjøpsfunksjonen er i stor grad en funksjon av skala. Sarpsborg kommune og andre bykommuner rundt Oslofjorden er naturlige samarbeidspartnere for Fredrikstad kommune.
- ✓ Tiltak må primært ha fokus på langsiktig effekt. Kortsiktige kutt løser ikke kommunens problem. Dette krever tydelig styring og langsiktig planlegging.
- ✓ Våre partier prioriterer oppvekstsektoren. Vi aksepterer derfor ikke planene stillingskutt som innebærer brudd på lovbestemt bemanning. Budsjettrammen til oppvekstsektoren styrkes derfor med 21,2 MKR i 2021, blant annet for å finansiere dette.
- ✓ Private og frivillige virksomheter er i dag viktige supplementter til kommunens egen organisasjon. Vi må på en fordomsfri måte se etter muligheter for å få "mer for mindre" ved å øke samarbeidet med private og frivillige virksomheter. Blant annet som en del av dette styrkes rammen til kultursektoren med 3,25 MKR. Vårt planforslag reverserer også en vesentlig del av kuttet i støtten til frivillige organisasjoner innenfor helse- og velferd.

Merknad fra Kristelig Folkeparti og Venstre: Kristelig Folkeparti og Venstre har vært motstander av planene for Arena Fredrikstad siden disse første gang kom til behandling for flere år siden. Vi mener at prosjektet er utenfor lovpålagte kommunale oppgaver er økonomisk uforsvarlig og innebærer en gal prioritering av knappe kommunale ressurser. Dette setter kommunens finansielle stabilitet under sterkt press. Det vil også gå ut over kommunens muligheter til å investere i viktige prosjekter innenfor oppvekst og helse, og evne til å finansiere sine hovedoppgaver innenfor disse hovedseksjonene. Kristelig Folkeparti og Venstre beklager at det nye bystyret har et klart flertall for bygging av Arena Fredrikstad i denne handlingsperioden.

Strategi for en mer effektiv drift

Som politikere skal vi styre kommunen gjennom mål og rammer, og oppfølging av disse. Det er kommunedirektøren som på nødvendig måte må utrede og legge frem forslag om de konkrete tiltakene som skal skape den langsiktige økonomiske balansen i kommunens drift.

Kristelig Folkeparti, Venstre og Høyre forutsetter sterkt fokus på å innhente ekstern bistand for mer effektiv drift. Det pågående arbeidet og samarbeidet for å utvikle slik bistand er i tråd med våre ønsker. Det bør også innledes samarbeid med Sarpsborg for å se om det er mulig å hente ut gevinster av samarbeid og drift i større skala.

Eksisterende kommunal virksomhet kan være et interessant grunnlag for å skape nye arbeidsplasser i Fredrikstad. Det er stor uutnyttet kapasitet i det nye kommunale vaskeriet. Dette kan utnyttes på flere måter. Kommunen kan levere tjenester til andre kommuner, eller vi kan invitere andre kommuner eller andre vaskeriaktører til å kjøpe seg inn i anlegget. Økt kapasitetsutnyttelse kan både redusere kommunens kostnader og samtidig skape flere lokale arbeidsplasser.

Kommunens IT-virksomhet er et annet eksempel. Det er nærliggende å tro at for eksempel Fredrikstad og Sarpsborg kommuner har veldig mye av det samme behovet innenfor både drift og utvikling av IT. IT som en interkommunal virksomhet kunne gitt både lavere kostnader og bedre tjenester. Vi kunne da også blitt en attraktiv tjenesteleverandør for andre kommuner, og kanskje også en mulig partner for private IT-selskaper.

Eksempelvis tror også samarbeidspartiene det kan være lønnsomt å se sykehjem og omsorgsboliger i sammenheng med samarbeid over kommunegrensene. Eksempelvis burde pasienter og brukere med mer spesialiserte behandlingsbehov kunne få dekket sine behov gjennom et interkommunalt sykehjem, eller andre egnede omsorgsformer som vi kunne samarbeide med Sarpsborg kommune om.

Alt dette er eksempler på forskjellige metoder for å bedre kvalitet og redusere pris på kommunale tjenester. Noe av dette representerer også en mulighet for utvikling av nye bedrifter og en vekst i arbeidsplasser i Fredrikstad. Løsningene kan anvendes innenfor mange områder av kommunens virksomhet, og vil være en helt nødvendig del av en vellykket omstilling til de utfordringer kommunen og Fredrikstad-samfunnet står overfor i årene fremover.

Næringsliv og lokal arbeidsplassutvikling

Noe av det viktigste for at kommunen skal kunne møte fremtidens utfordringer er vekst i arbeidsplasser. Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti vil legge forholdene bedre til rette for næringslivet gjennom økt kapasitet i saksbehandlingen, skjerming av eksisterende næringsarealer og etablering av nye, samt ved å fjerne eiendomsskatt for næring.

Infrastruktur er en hovedutfordring for næringslivet, og de tre partiene ønsker at kommunen øker bruken av profesjonelle rådgivere for å få gjennomslag hos sentrale myndigheter. Dette i alt fra lokalisering av offentlige arbeidsplasser til økt prioritering av infrastruktur i Fredrikstad.

Kommunen må benytte sin rolle som planmyndighet og tilrettelegger for å styrke betingelsene for næringslivet. Vi ønsker at kommunen spiller en aktiv rolle som tilrettelegger for nye bedrifter og næringsliv som ønsker å etablere seg og vokse i Fredrikstad. Eksempelvis er satsningen på sirkulær økonomi svært spennende, og et fokusområde innenfor fremtidsrettede næringer som kommunen bør ha et aktivt og foroverlent forhold til.

3. ØKONOMISTYRING – DRIFTSBUDSJETT

Driftsrammer og overordnede prioriteringer

Samarbeidspartiene mener det helt klart er grunnlag for effektiviseringsgevinster og driftsforbedringer i Fredrikstad kommune. Den samlede planen for dette må nødvendigvis lages med bidrag fra alle medarbeidere i kommunen, under ledelse av kommunedirektøren. Ovenfor har vi kun pekt på en del eksempler på tiltak som kan forbedre kommunens drift.

I budsjettets inntektsside øker vi skatteanslaget med 20 MKR per år i forhold til kommunedirektørens forslag.

Samarbeidspartiene ønsker å prioritere redusert eiendomsskatt på næring gjennom hele perioden. Eiendomsskatt på næring reduseres fra dagens nivå på 80 millioner kroner per år til å være fjernet ved utgangen av planperioden (2024). Eiendomsskatt på boliger og hytter reduseres i forhold til kommunedirektørens forslag, og beholdes uendret på 2020-nivå gjennom hele fireårsperioden. Fra 2022 vil det etableres et nytt takstgrunnlag gjennom re-taksering av alle boliger. Høyre, KrF og V vil da ønske å etablere et vesentlig bunnfradrag for å gi eiendomsskatten en mer sosial profil.

Intensivering av kommunes arbeid med driftsforbedringer, omstilling og effektivisering budsjetteres med et resultat på én prosents kostnadsreduksjon per år. Dette beløper seg til følgelig til 48 millioner årlig, med effekt fra 2022.

Gevinstene brukes til fondsavsetninger for å bedre kommunens handlingsrom, men også for å styrke viktige prioriteringer. Våre partier vil blant annet ønske å sette av midler til:

- ☐ Klima- og miljøfond
- ☐ Utbyggingsfond for differensierte botilbud tilpasset helse- og omsorg
- ☐ Fond for investeringer i skole- og oppvekst

Endringer av driftsrammer og omprioriteringer

Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er som nevnt opptatt av kommunedirektørens klare ansvar for økonomistyring og ledelse. Økonomiske forbedringstiltak skal ikke dikteres fra politisk hold, men må forankres gjennom god ledelse, og gjennom arbeidslivets regler for samarbeid mellom ledelse, tillitsvalgte og ansatte. Vi forstår at omstilling tar tid, og for 2021 baserer vi oss derfor i all hovedsak på kommunedirektørens eget budsjettforslag. De eneste endringene i rammene for de forskjellige seksjonene er som følger:

Seksjon for utdanning og oppvekst får en økt ramme på 21,2 MKR. I tillegg økes rammen med 33,8 MKR som en del av Regjeringens ekstraordinære tilskudd til kommunene under korona-krisen.

Seksjon for kultur, miljø og byutvikling får en økt ramme på 3,25 MKR.

Seksjon helse og velferd får en økt ramme på 33,8 MKR som en del av Regjeringens ekstraordinære tilskudd til kommunene under korona-krisen.

Innenfor de enkelte seksjonene har våre partier forslag til nye tiltak på enkelte områder. I den grad dette går ut over den foreslåtte styrkingen i rammen, må dette finansieres gjennom andre kostnadstiltak i seksjonen.

Endringer av driftsrammer

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Seksjoner/tjenesteområder	2021	2022	2023	2024
Kommunedirektørens sentrale stab	-	-	-	-
Kultur, miljø og byutvikling	3 250	3 250	3 250	3 250
Teknisk drift	-	-	-	-
Utdanning og oppvekst	55 000	3 279	-	-
Helse og velferd	33 800	-	-	-
Kirken	-	-	-	-
Diverse fellesutgifter Budsjettnotat	-	-	-	-
Effektiviseringskrav	-	45 000	90 000	135 000
Sum bevilgninger drift, netto	92 050	38 471	86 750	131 750

Driftsrammer seksjoner/tjenesteområder

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Seksjoner/tjenesteområder	2021	2022	2023	2024
Kommunedirektørens sentrale stab	226 676	223 664	223 881	220 954
Kultur, miljø og byutvikling	177 652	177 637	182 886	182 886
Teknisk drift	415 403	411 173	410 131	410 131
Utdanning og oppvekst	1 834 183	1 782 021	1 779 088	1 779 088
Helse og velferd	2 065 595	1 985 107	1 946 409	1 946 409
Kirken	45 866	45 862	45 862	45 862
Felles ansvar regnskap (899001)	67 664	71 510	82 079	70 852
Effektiviseringskrav	0	-45 000	-100 000	-145 000
Sum bevilgninger drift, netto	4 833 039	4 651 974	4 570 336	4 511 181

Driftsbudsjett					
	Oppr.budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
	2020	2021	2022	2023	2024
Rammetilskudd	2 295 700	2 324 500	2 256 900	2 256 900	2 256 900
Inntekts- og formueskatt	2 258 600	2 409 700	2 409 700	2 409 700	2 409 700
Realvekst frie inntekter		0	23 233	46 582	70 048
Eiendomsskatt	274 000	272 000	246 667	223 333	200 000
Andre generelle driftsinntekter	13 346	12 150	10 800	9 700	9 000
Sum generelle driftsinntekter	4 841 646	5 018 350	4 947 300	4 946 215	4 945 648
Sum bevilgninger drift, netto	4 511 485	4 833 039	4 651 974	4 570 336	4 511 181
Avskrivninger		0	0	0	0
Renter/avdrag - dekkes gj. bruker/stat ol.		-139 616	-154 419	-164 947	-179 514
Sum netto driftsutgifter	4511485	4 693 423	4 497 555	4 405 389	4 331 667
Brutto driftsresultat	330 161	324 927	449 745	540 827	613 981
Renteinntekter	24 161	23 300	26 506	26 506	26 506
Utbytter	21 000	15 700	15 700	20 000	20 000
Overføring fra FREVAR	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	43 698	34 565	35 537	36 426	37 336
Avkastning salgsgjevinst FEAS		20 000	40 000	40 000	40 000
Renteutgifter	147 085	116 242	115 759	151 131	195 763
Avdrag på lån	278 100	295 000	318 510	354 950	392 813
Netto finansutgifter	-336 326	-308 677	-307 526	-374 149	-455 734
Motpost avskrivninger		0	0	0	0
Netto driftsresultat	-6 165	16 250	142 219	166 678	158 247
Disp. eller dekning av netto driftsresultat					
Overføring til investering	-925				
Netto avs. til eller bruk av bundne driftsfond	18 347				
Netto avs. til eller bruk av disposisjonsfond	-11 257		-66 381	-59 594	-29 497
- Disposisjonsfond Smart Fredrikstad og tjenestedesignere		4 300	4 300	0	0
- Disposisjonsfond FEAS		-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Dekning av tidligere års merforbruk					
Sum disp. eller dekning av netto driftsresultat	6 165	-700	-67 081	-64 594	-34 497
Fremført til inndeckn. i senere år (merforbruk)	0	15550	75138	102084	123750

Endringer fordelt på seksjonene

Seksjon for teknisk drift

Det tre partiene ønsker høy kvalitet i de tekniske tjenestene. Vi vil ha et tydelig fokus på arbeid med klima- og miljøtiltak, byutvikling og vedlikehold av kommunes bygninger og eiendommer, gater og veier.

Innenfor den vedtatte rammen ønsker de tre partiene å prioritere følgende:

VAR-området er samfunnskritisk og må sikres gode rammebetingelser. God drift forutsetter kompetente og motiverte medarbeidere som opplever å ha et trygt og inkluderende arbeidsmiljø. De tre partiene verdsetter det arbeidet som er gjort innenfor dette området i seksjonen.

I den krevende tiden Fredrikstad kommune er inne i er det viktig å ha fokus på god drift. Det er derfor viktig å se på mulighet for forbedring og innsparing, med en prioritering av lovpålagte oppgaver. Eiendomsdriften må arbeide med kontinuerlige forbedringstiltak. I prosessen med å arbeide for en bærekraftig kommuneøkonomi er det viktig også å fremme miljøvennlige løsninger i seksjonens drift og investeringer.

De tre partiene ønsker å reversere følgende kutt :

Redusere vedlikehold formålsbygg NOK 1,5 mill

Redusere og øke veivedlikehold NOK 2,0mill

Reduserte tjenester park NOK 0,5 mill

Dettes dekkes inn ved:

Effektivisering og digitalisering NOK 3,0 mill

Optimalisert arealbruk NOK 1,0 mill

Verbalforslag:

- Kritisk gjennomgang av ressursbruken i seksjonen med en klar prioritering av lovpålagte oppgaver
- Eiendomssalg av ukurante bygg intensiveres
- Utleiegraden av kommunale bygg og boliger må opp. Den tiden hvor bygg står tomme må reduseres ytterligere
- I avveiningen mellom formål og vedlikehold prioriteres bygg til oppvekstsektoren
- Fredrikstad kommune oppretter et kommunalt forvaltningsselskap for eiendomsmassen
- Det foretas en kritisk gjennomgang av vakante stillinger – digitalisering av arbeidsoppgaver fremfor nyansettelser
- Det utredes om det er hensiktsmessig fortsatt å drive et ikke-godkjent kommunalt verksted for kjøretøy
- Mer offentlig privat samarbeid innen bygg, anlegg og infrastruktur
- Utrede bedre tilgjengelighet for båtturnisme i Vesterelven
- Ridesenter bygges ikke

- Utredning av endret lokalisering av hovedbiblioteket stanses
- Øke sykkelsatsning – bygge flere gang og sykkelveier
- Vurdere nye ferger med biogass-drift, ikke bare el-ferge
- Byfergen kan i det lange løp ikke finansieres etter det nåværende konseptet. Fredrikstad vil arbeide for at Viken fylkeskommune også bidrar med et finansieringsansvar for å sikre langsiktige utviklingsmuligheter
- Som en oppfølging av klimabudsjettet økes hastigheten på utskifting av lysarmaturer til LED-lys
- Utrede effekt av endret trafikkmønster i Storgaten og tverrgatene mellom Nygaardsgaten og Storgaten (shared space).

Seksjon for kultur, miljø og byutvikling

Partiene mener et rikt og levende kulturliv er svært viktig for Fredrikstad og innbyggernes livskvalitet. Vi ønsker å legge til rette for både bredde og smalere kulturuttrykk. Det er viktig for oss å styrke det frivillige kulturlivet. Vi anerkjenner kirkens viktige rolle i kulturlivet.

Seksjonens arbeid med klima- og miljø skal ha svært høy prioritet. Vi ønsker at klimabudsjettet videreutvikles som et godt og formålstjenlig styringsverktøy for kommunen.

Innenfor en budsjetttramme som utvides med tre millioner kroner for 2021 ønsker de tre partiene å prioritere følgende (MKR):

- Tilskuddsmidler kunst- og kulturtiltak 1,25
- Styrke Byantikvar 1
- Kulturminnefondet 0,5
- Søndagsåpent bibliotek 0,25
- Aktivitetsrådet 0,25

Investeringer:

- Brannsikringsanlegg Elingaard 2,5
- Ridesenter strykes

Verbalforslag:

1. Ved nye kommunale byggeprosjekter må takarealer settes av til solceller
2. Det utredes etablering av flere mindre bibliotekfilialer (etter mønster fra Gressvik og Selbak), eksempelvis på Lisleby

Seksjon for utdanning og oppvekst

Samarbeidspartiene ønsker å prioritere en styrking av utdanning- og oppvekstfeltet i

Fredrikstad. Tidlig innsats, kvalitet i utdanningen, fokus på barn og unges oppvekstvilkår og helse er sentrale områder for oss.

Samarbeidspartiene kan ikke akseptere store kutt i lærerstillinger, helsesykepleiere og forebyggende arbeid/tiltak slik kommunedirektøren har foreslått. Vi styrker derfor seksjonen med 18 millioner kroner for å finansiere dette.

Altfor mange barn og unge i Fredrikstad tilbringer arbeidsdagene sine i dag i for dårlige lokaler, med dårlig innelima og arbeidsforhold. Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil derfor i den kommende perioden prioritere de fysiske arbeidsforholdene for barn og unge. Innenfor en budsjetttramme som utvides med 21,2 MKR for 2021 ønsker samarbeidspartiene å prioritere følgende:

1. Reversere kutt i lærerstillinger 10,2 millioner
2. Lærerstillinger til intensiv opplæring i lesing, skriving, og regning 1.-4.trinn styrkes med 1 million
3. Årsverk til skoler med særskilte utfordringer/levetårutfordringer styrkes med 2,8 millioner
4. Årsverk til helsesykepleiere og forebyggende arbeid i skolen styrkes med 1 million.
5. Digitale/analoge læremidler til fagfornyelsen styrkes med 0,5 millioner
6. Ressurser til etter og videreutdanning for lærere styrkes med 0,5 millioner kroner
7. Sosiallærer/rådgivningstjenesten styrkes med 0,5 millioner
8. Videreføring «Svøm Fredrikstad» 1 million
9. Vikarbruk barnehage styrkes med 0,5 millioner
10. Våre partier innfører en to-årig lokal overgangsstøtte til private barnehager på 3,2 MKR per år. Støtten skal redusere den kombinerte belastningen av ny bemanningsnorm og redusert statsstøtte til pensjon.

Verbalforslag

1. Elevtokter med Ny-Vigra videreføres
2. Samarbeid med Inspiria videreføres
3. Kartlegge sykefravær i private og offentlige barnehager
4. Kommunen fremskynder skolestrukturutredning, og vurderer dette samlet sett for hele kommunen.
5. Bemanningsnormer innenfor barnehage og skole skal opprettholdes og ivaretas.
6. Utrede tiltak for å rekruttere helsesykepleiere til skolehelsetjenesten
7. Det tilrettelegges for at hjemmebesøk gjøres obligatorisk, der barn har fravær fra skole eller barnehage, slik at hjelpetjenesten kan sikre barns levekår
8. Etablering av et tilbud med sommerskole utredes.
9. Innføring av fleksibel åpningstid (kveldstid) i utvalgte barnehager vurderes
10. Økt spesialpedagogisk kompetanse skal inn som et av skolens satsningsområder
11. Det tilrettelegges for økt privat barnehagedrift ved behov for nye barnehageplasser

12. SFO skal i større grad tilrettelegges for leksehjelp.
13. Kommunen tar initiativ til samarbeid med Høyskolen med sikte på økt bruk av studenter til å styrke realfag og leksehjelp.
14. Samarbeidspartiene forutsetter at en vesentlig del av koronaerstatningen fra Regjeringen fordeles til oppvekstseksjonen. Særlig elever med vedtak om spesialundervisning må kompenseres for eventuelt bortfall av undervisning.
15. For å premiere høyere utdanning etablerer Fredrikstad kommune et eget utdanningsfond. Næringslivet inviteres til å samarbeide om dette. Hensikten er å gjøre det mer attraktivt for unge personer med mastergrad eller tilsvarende å bosette seg i Fredrikstad. Gjennom fondet gis det mulighet til å søke om trinnvis ettergivelse av studielån. Vi antar kommunens innskudd i første omgang vil være 3-5 MKR. Administrasjonen kommer tilbake med forslag om samarbeidspartnere, finansiering og vedtekter for fondet.

Seksjon for helse- og velferd

Tjenester innenfor helse og velferd er kommunens største og viktigste område, og har høy prioritet fra de tre partiene.

Omprioriteringer innenfor rammen:

Det omprioriteres innenfor rammen prosjektmidler med 4 millioner årlig for å etablere mulighetsstudier for nye og fleksible boformer for eldre.

Støtten til frivillige organisasjoner er i kommunedirektørens forslag redusert med 3 MKR. Frivillig sektor er en svært viktig del av fredrikstadsamfunnet. Vi ønsker derfor å tilbakeføre to millioner kroner av støtte midlene, blant annet for å sikre støtte til viktige virksomheter som Varmestua og Barnas Stasjon. Inndekning skjer ved omprioritering innenfor rammen.

Verbalforslag :

1. Kommunen etablerer mulighetsstudie med nye og fleksible boformer for eldre i Fredrikstad. Holmen II (eller III). Kommunen skal ta kontakt med private utbyggere og sondere muligheter for å utvikle nye boområder for eldre. Det kjøpes inn ekstern kompetanse som etablerer dette sammen med kommunen, og det settes av prosjektmidler innenfor rammene til helse- og velferd.
2. Holmen II – bygges i bysentrum som et selvfinansierende prosjekt. Det søkes samarbeid med høyskolen for å se på samlokalisering/samarbeid med studenter.
3. Kommunen skal utrede egen sak om flere omsorgsboliger, og andre tilrettelagte boformer, for å avlaste behovet for sykehjemsplasser.

4. Det etableres en prosjektgruppe som skal utrede og vurdere en «eldrelandsby» på den gamle sykehustomta på Veum, eller andre egnede steder. Det må vurderes tilbakekjøp av tomt og eventuell utvikling av området.
5. Det utredes hvordan dagtilbud for hjemmeboende med demensdiagnose kan styrkes ytterligere. Det skal også utredes om det er mulig å etablere «demenslandsby» eller andre lignende tiltak.
6. Det utredes om hensiktsmessigheten og lovligheten av å etablere et fond som utbyggere kan søke på, for å legge til rette for leiligheter tilrettelagt for personer med spesielle behov.
7. Fredrikstad kommune initierer et samarbeid med Sarpsborg kommune med sikte på å etablere felles administrative helsefunksjoner i begge kommuner. Dette knyttes spesielt opp mot innkjøp.
8. Gjennomgang av innhold på kortidssentrene ved Borge og Værste. Primært styrking av legetjenesten og andre spesialtjenester ved kortidssentrene.
9. Gjennomføre et mer utstrakt samarbeid med VTA-bedriftene og frivillige organisasjoner for å se nærmere på hvordan kommunen kan skreddersy fremtidens tilbud for flere grupper. Vi vil tilby rusavhengige hjelp gjennom private og frivillige organisasjoner, og vi vil styrke ettervernet i nært samarbeid med andre.
10. Kommunen skal utrede om det er hensiktsmessig å utvide elektronisk kontakt med kommunens helsepersonell og brukere gjennom for eksempel videolink og videomøter.
11. Kommunen skal gjennomgå og sette ut tjenester der disse kan gjøres like lønnsomt av private. Forutsetningen er at brukerne mottar like høy kvalitet. Dette for å effektivisere og prioritere tjenestene, for å opprettholde lave egenbetalinger for helse- og velferdstjenester for våre innbyggere.
12. Trygghetsalarmene utvikles digitalt, slik at flere kan få tilgang til alarm.
13. Samtlige boliger i kommunalt eie gjennomgås med tanke på salg og reorganisering. Kommunen vurderer om det heller kan være hensiktsmessig å bygge egne enheter for de tyngste brukerne, som selvfinansieres ved salg av eksisterende enheter.
14. Kommunen gjennomgår medikamentbruken for eldre, og å unngå overmedisinering og unødig ressursbruk.
15. Det utredes hvilke ikke-lovpålagte tjenester som kommunen tilbyr. Kostnadsnivået på disse skisseres, og kommunen bes si noen om kortsiktig og langvarig målbar effekt. Det fremmes egen sak med retningslinjer for de tilfelle der grensen mellom lovpålagte, - og ikke lovpålagte tjenester, blir utøvet gjennom et skjønn. Dette for å gi politikerne en oversikt over hva slags økonomisk handlingsrom som ligger i det totale helse og velferdsbudsjettet.

16. Fredrikstad kommune må engasjere ekstern bistand der de selv ikke klarer å gjennomføre egne, vedtatte budsjettmål.
17. Det innføres aktivitetsplikt for alle sosialhjelpsmottakere Fredrikstad Kommune, med mulighet for trekk i stønad ved brudd på aktivitetsplikten. Tiltakene må være tilpasset og formålstjenlige.
18. Kommunen skal i enda større grad enn i dag evaluere, og fremme brukerundersøkelser til innbyggerne. Dette for å sikre kvaliteten i tjenestene. Fredrikstad kommune skal gi brukerne mest mulig valgfrihet ved å utvikle egen godkjenningsmodell i samsvar med Regjeringens forslag til endringer i helse- og omsorgstjenesteloven.
19. Fredrikstad kommune utreder etablering av brukerrrom for rusavhengige.
20. Sosial entreprenørskap representerer en mulighet for å styrke samfunnsutviklingen på viktige områder. Fredrikstad kommune skal støtte sosialt entreprenørskap.

5. Investeringsbudsjett

Kommentarer til kommunedirektørens forslag

Partiene foreslår ikke endringer i kommunedirektørens totale ramme for investeringsbudsjettet. Under punktet "kultur og fritid" er det foreslått 73 MKR til ridesenter. Samarbeidspartiene støtter ikke denne investeringen, og går inn for at den strykes.